

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยการให้คะแนนแบบรูบรีค : Scoring Rubrics

รัตนาภรณ์ ทรงนภาวุฒิกุล

บทคัดย่อ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษาเป็นการวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้ก้าวหน้าสูงสุด เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขได้เต็มตามศักยภาพ การจัดการเรียนรู้จึงเป็นไปเพื่อให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เน้นการลงมือปฏิบัติ (Action Learning) ไปพร้อมๆ กับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยการประเมินจากสภาพจริง (Authentic assessment) ซึ่งจะประเมินด้วยวิธีการและเกณฑ์ที่หลากหลายสอดคล้องกับพฤติกรรมหรือทักษะการปฏิบัติของผู้เรียนที่มีความซับซ้อนและต่อเนื่อง ปัจจุบันมีแนวคิดในการประเมินที่มีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนและคำอธิบายคุณลักษณะหรือคุณภาพในการปฏิบัติงานของผู้เรียนออกเป็นระดับ ตั้งแต่ระดับสูงหรือดีมากจนถึงระดับต่ำหรือต้องปรับปรุง เกณฑ์การให้คะแนนประเภทนี้คือ “การให้คะแนนแบบรูบรีค” (Scoring rubrics) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผู้เรียนประกอบด้วยชุดของเกณฑ์หรือคำอธิบายที่มีความเฉพาะเจาะจงและมีความต่อเนื่องกัน สำหรับวิเคราะห์ผลงานหรือกระบวนการทำงานของผู้เรียน โดยจะกำหนดคำอธิบาย/รายละเอียดของเกณฑ์ไว้อย่างชัดเจนเหมาะสำหรับการประเมินทักษะที่มีรายละเอียดค่อนข้างมากหรือซับซ้อน แบ่งออกเป็น 2 ประเภทที่สำคัญคือ (1) การให้คะแนนแบบองค์รวม (Holistic scoring rubrics) และ (2) การให้คะแนนแบบแยกองค์ประกอบ (Analytic scoring rubrics) ประโยชน์ของการให้คะแนนแบบรูบรีคนี้ ก็เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สอนประเมินทักษะการปฏิบัติของผู้เรียนได้อย่างรวดเร็วและครอบคลุม โปร่งใสและชัดเจน ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนทั้งจุดเด่นที่ควรพัฒนาและข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุง ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู อันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษา

คำสำคัญ : การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การให้คะแนนแบบรูบรีค การประเมินทักษะการปฏิบัติ

*อาจารย์พิเศษ หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

Academic Article Using Scoring Rubrics as a tool for Assessment in Student Learning

Rattanaporn Songnapawuttikul

Abstract

According to educational reform in measurement and evaluation of learning focused on student-centered learning. The aim is to encourage the development of learning and advancements of students, who would attain virtue, wisdom, as well as capacity to maintain Thailand's competitive position in the world community. Accordingly the students have actively built their own understanding and knowledge of the world by action learning in which the student performs an activity and then studies it in order to improve their performance and then obtain feedback by analyzing their actions along with authentic assessment, the assessment of real conditions, which will be evaluated by a variety of methods and criteria or behaviors that consistent with the complicated skills or performance of the student. Scoring rubrics have become quite popular, many educators suggested that rubrics are easy to use with defined criteria and the descriptions or quality of the levels of performance under each which a level from excellent to poor, or very good to improving. A rubric is a coherent set of criteria for students' work that includes descriptions of levels of performance quality on the criteria that describes varying levels of quality, involving many continuous descriptions, for a specific assignment. However, designing an scoring rubric is hard because instructors should establish clear and detailed standards for performance for each component (think of the lowest, middle-range, and highest level of performance) and determined what the different levels of performance look like within each category of assessment. Rubrics are usually categorized by two different aspects of their composition (1) Holistic scoring rubrics and (2) Analytic scoring rubrics. Holistic rubrics describe the work by applying all the criteria at the same time and enabling an overall judgment about the quality of the work, not good for formative assessment. Analytic rubrics describe work on each criterion separately and give formative feedback to students but may actually take more time to score than holistic rubrics. Several benefits of using scoring rubrics in performance assessments have been proposed, such as guided consistency of assessing, made instructors' expectations very clear and transparent. If instructors are providing a rubric, share it with students before they complete the assignment. This will help them understand the performance standards because rubrics tell both instructor and student what is considered important and what to look for when assessing which also facilitate feedback and self-assessment that students should be developed than traditional forms of assessment. Moreover the rubrics can help support and promote instruction when instructors saw relative strengths and weaknesses. This will lead to achieving the goal of education.

Key words : Measurement, Evaluation, Learning, Scoring rubrics, Performance assessments

ความสำคัญและปัญหา

แนวโน้มการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ได้เปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาโดยเน้นการพัฒนาให้สอดคล้องกับภาวะความเป็นจริงและความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงแนวคิดการจัดการศึกษาแบบระบบโรงงานมาเป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดอย่างสร้างสรรค์และเข้ากับบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป วิจารณ์ พานิช (2556) กล่าวว่า บทบาทของครู (ผู้สอน) ในศตวรรษที่ 21 ครู คือนักเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติเหมือนกับครูทำหน้าที่เป็นครูฝึกหรือ “คุณอำนวย” (Facilitator) ของการเรียนรู้ของเด็กและครูต้องสร้างความรู้ขึ้นใช้เอง จัดให้ศิษย์เรียนรู้จากชีวิตจริง เรียนรู้จากการปฏิบัติ เรียนรู้จากความซับซ้อนและไม่ชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดของการวัดและประเมินแนวใหม่ซึ่งเชื่อกันว่าสามารถวัดและประเมินความสามารถของผู้เรียนได้เหมาะสมและสอดคล้องกว่าวิธีการเดิมๆ ซึ่งมีหลายแนวทาง เช่น การประเมินจากสภาพจริง (Authentic assessment) จะมุ่งเน้นการประเมินภาคปฏิบัติ/ทักษะปฏิบัติ (Performance assessment) ของผู้เรียน ตัวอย่างหนึ่งที่ชัดเจนและยอมรับกันแพร่หลายในขณะนี้ คือ การประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio assessment) (วัฒนาพร ระบับทุกข์. 2541)

การประเมินจากสภาพจริงเน้นการประเมินทักษะ การคิดที่ซับซ้อนในการทำงานของผู้เรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาและการแสดงออกที่เกิดจากการปฏิบัติในสภาพจริงในการเรียนการสอน ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ โดยที่ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบ ผลิตความรู้และได้ฝึกปฏิบัติจริง (รัตนภรณ์ ทรงนภาวุฒิกุล. 2559) ดังที่ วิจารณ์ พานิช (2556) กล่าวว่า ต้องจัดให้ศิษย์ได้เรียนรู้จากชีวิตจริง โดยส่งเสริมให้ศิษย์สร้างความรู้ขึ้นมาใช้เอง นักเรียนต้องเรียนรู้ให้จริง (Mastery Learning) และเน้นลงมือปฏิบัติ (Action

Learning) และต้องก้าวผ่านจากเรียนเพื่อสอบไปสู่เรียนเพื่อการค้นหาคำตอบของนักเรียน โดยลักษณะสำคัญของการประเมินจากสภาพจริง คือ เป็นการประเมินความสามารถของผู้เรียน เพื่อวินิจฉัยผู้เรียนในส่วนที่ควรส่งเสริมและส่วนที่ควรปรับปรุง ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองเต็มศักยภาพตามความสามารถ ความสนใจและความต้องการ ซึ่งจะให้ความสำคัญกับจุดเด่นของผู้เรียน สอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมประเมินผลงานของทั้งตนเองและของเพื่อนในชั้นเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตัวเอง เชื่อมมั่นในตนเอง สามารถพัฒนาตนเองได้ในทิศทางที่เหมาะสม (รัตนภรณ์ ทรงนภาวุฒิกุล. 2559)

การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาในรอบปีการศึกษา 2557-2561 ได้ระบุเกี่ยวกับส่วนที่ 4 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษายกระดับหลักสูตร ตัวบ่งชี้ที่ 5.3 การประเมินผู้เรียน ระบุคำอธิบายตัวบ่งชี้ไว้ว่า การประเมินนักศึกษา มีจุดมุ่งหมาย 3 ประการ คือ การประเมินผลนักศึกษาเพื่อให้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการเรียนการสอนของผู้สอน และนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษา (Assessment for learning) การประเมินที่ทำให้ นักศึกษาสามารถประเมินตนเองเป็น และมีการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาวิธีการเรียนของตนเองใหม่จนเกิดการเรียนรู้ (Assessment as learning) และการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาที่แสดงผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (Assessment of learning) การประเมินส่วนใหญ่จะใช้เพื่อจุดมุ่งหมายประการหลัง คือ เน้นการได้ข้อมูลเกี่ยวกับการสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ของนักศึกษา การจัดการเรียนการสอนจึงควรส่งเสริมให้มีการประเมินเพื่อจุดมุ่งหมายสองประการแรกด้วย ทั้งนี้ ความเหมาะสมของระบบประเมินต้องให้ความสำคัญกับการกำหนดเกณฑ์การประเมิน วิธีการประเมิน เครื่องมือประเมินที่

มีคุณภาพ และวิธีการให้เกรดที่สะท้อนผลการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม มีการกำกับให้มีการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) มีการใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย ให้ผลการประเมินที่สะท้อนความสามารถในการปฏิบัติงานในโลกแห่งความเป็นจริง (Real world) และมีวิธีการให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ที่ทำให้นักศึกษาสามารถแก้ไขจุดอ่อนหรือเสริมจุดแข็งของตนเองได้ให้ผลการประเมินที่สะท้อน ระดับความสามารถที่แท้จริงของนักศึกษา สอดคล้องกับ โชติกา ภาชีผล (2559) ที่กล่าวว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษาเป็นการวัดและประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้ก้าวหน้าสูงสุด เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขได้เต็มตามศักยภาพ ดังนั้นการวัดและประเมินผลจึงมีจุดเน้นที่สำคัญ ดังนี้ (1) เป็นการวัดและประเมินผลตามศักยภาพของแต่ละคน (2) ใช้เครื่องมือการวัดที่หลากหลาย (3) เป็นการกลมกลืนกับหลักสูตรและการเรียนการสอน มีการวัดและประเมินผลระหว่างที่มีการเรียนการสอน (4) เป็นการวัดและประเมินผลที่เปิดให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม (5) เป็นการเน้นวิธีการเรียนรู้ วิธีการคิด และคำตอบที่ถูกต้องอาจมีความหลากหลาย (6) เป็นการวัดที่เน้นประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียนและช่วยพัฒนาผู้เรียน (7) เป็นการเน้นการเพิ่มและเสริมกำลังใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ถ้อยโยง การเรียนรู้สู่ชีวิตจริง (8) เป็นการมุ่งพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมที่ใช้ในการวัดและประเมิน (9) เป็นการเน้นสติปัญญา กระบวนการสาระของหลักสูตรและข้อมูลเรียนรู้ พัฒนาการของทักษะ ความคิด และ (10) เป็นการถ้อยโยงความรู้ไปสู่ชีวิตประจำวัน (วิชาชีพ)

จากที่กล่าวมาข้างต้น เครื่องมือสำคัญที่ช่วยสนับสนุนให้การประเมินจากสภาพจริง การประเมินภาคปฏิบัติ/ทักษะปฏิบัติ หรือ

การประเมินจากแฟ้มสะสมผลงานของอาจารย์/ผู้สอนมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น นั่นคือ “การให้คะแนนแบบรูบรีค” (Scoring Rubrics) การให้คะแนนแบบรูบรีคกลายมาเป็นวิธีการให้คะแนนที่ใช้กันอยู่ทั่วไปเพื่อประเมินผลงานหรือการปฏิบัติงานของผู้เรียนทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และในระดับวิทยาลัย (Barbara M. Moskal. 2000) การให้คะแนนแบบรูบรีคเป็นรูปแบบการให้คะแนนที่ถูกพัฒนาขึ้นโดยครูผู้สอนหรือผู้ประเมินเพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ผลงานหรือกระบวนการที่ผู้เรียนได้พยายามสร้างขึ้น (Brookhart, S. M. (1999) ซึ่งจะถูกนำมาใช้ในการตัดสินคุณภาพของสิ่งที่ต้องการวัดหรือเพื่อประเมินกิจกรรมบางอย่าง ที่เห็นโดยทั่วไป การให้คะแนนแบบรูบรีคได้นำไปใช้ในการประเมินหรือตัดสินคุณภาพของงานเขียน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่สร้างขึ้นหรือหัวข้อที่ผู้ประเมินกำหนดไว้ ผู้ประเมินบางท่านอาจให้น้ำหนักในการประเมินงานเขียนที่เน้นโครงสร้างทางภาษา ในขณะที่ผู้ประเมินบางท่านให้ความสนใจเกี่ยวกับการจูงใจให้เห็นคล้ายตามเมื่อได้อ่านงานเขียนนั้น งานเขียนที่ถูกจัดอยู่ในระดับคุณภาพสูงอาจถูกประเมินทั้งในด้านโครงสร้างทางภาษาและการดึงดูดใจผู้อ่าน ตลอดจนปัจจัยอื่นๆ อีกด้วย เมื่อได้ออกแบบหัวข้อในการประเมินด้านต่างๆ แล้ว หัวข้อเหล่านี้จะถูกพัฒนาต่อไปกลายเป็นวัตถุประสงค์ในการประเมิน

นอกจากการประเมินงานเขียนด้วยการให้คะแนนแบบรูบรีคแล้ว การให้คะแนนแบบรูบรีคยังสามารถนำไปใช้ในการประเมินกิจกรรมกลุ่ม การประเมินโครงการระยะยาว และการนำเสนอด้วยวาจา มีการนำการให้คะแนนแบบรูบรีคไปใช้ประเมินในห้องเรียน ทั้งวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ได้อย่างเหมาะสมเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นผู้สอนในระดับก่อนเข้าวิทยาลัยและผู้สอนในระดับวิทยาลัยต่างก็นำการให้คะแนนแบบรูบรีคไปใช้ในการประเมินวัตถุประสงค์

การเรียนการสอนในชั้นเรียน ทั้งนี้ผู้ประเมินสามารถนำวิธีการให้คะแนนแบบรูบรีคไปใช้ในการประเมินได้อย่างกว้างขวาง ไม่ได้ยึดติดอยู่กับว่าจะต้องประเมินให้สอดคล้องการตัดสินผลการเรียนรู้ (การตัดเกรด) หรือจุดประสงค์การเรียนรู้เท่านั้น แต่ยังสามารถนำไปใช้ในการประเมินถึงวัตถุประสงค์ของสิ่งที่ต้องการประเมินอื่นๆ ด้วย

วัตถุประสงค์ของบทความนี้ ต้องการแนะนำให้ผู้อ่านในระดับอุดมศึกษาได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยการให้คะแนนแบบรูบรีค ซึ่งเป็นวิธีการให้คะแนนผู้เรียนที่มีความชัดเจน โปร่งใส ยุติธรรมและยังชี้ถึงจุดเด่นที่ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาและส่งเสริม รวมทั้งการชี้ให้เห็นถึงจุดบกพร่องที่ผู้เรียนควรได้รับการแก้ไขปรับปรุง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนร่วมกับผู้อ่าน เพื่อให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ถึงเป้าหมายของความสำเร็จด้วยตนเองและทราบว่าตนเองควรทำอะไรจึงจะบรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ในบทความนี้จะขออธิบายถึงความหมายและความสำคัญของการให้คะแนนแบบรูบรีค (Scoring rubrics) ความแตกต่างระหว่างวิธีการให้คะแนนแบบรูบรีคประเภทต่างๆ คือ (1) การให้คะแนนแบบองค์รวม (Holistic scoring rubrics) และ (2) การให้คะแนนแบบแยกองค์ประกอบ (Analytic scoring rubrics) ประโยชน์ของการนำวิธีการให้คะแนนแบบรูบรีคไปใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ กระบวนการในการพัฒนาเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบรีค ตลอดจนข้อควรคำนึงเกี่ยวกับการให้คะแนนแบบรูบรีค

ความหมายและความสำคัญของการให้คะแนนแบบรูบรีค

รูบรีค (Rubric) มาจากภาษาลาตินว่า RUBRICATERRA เป็นคำที่ใช้ในภาษาโบราณเกี่ยวกับศาสนาซึ่งหมายถึงการทำเครื่องหมายสีแดงไว้บน

สิ่งสำคัญหรือการที่นักเขียนใส่ข้อความพิเศษหรือต้องการอธิบายเพิ่มเติมจากข้อความเดิมที่เป็นสีดำ ข้อความที่เพิ่มเติมนั้นก็ใช้แทนด้วยสีแดง ปัจจุบันมีความหมายถึงการสร้างกฎเกณฑ์ขึ้นมาเพื่อแสดงลักษณะที่สำคัญ ซึ่งได้แก่ เกณฑ์การให้คะแนน (Scoring guide) ซึ่งจะต้องกำหนดมาตรการวัด (Scale) และรายการคุณลักษณะที่บรรยายถึงความสามารถในการแสดงออกของผู้เรียนในแต่ละระดับข้อมูลจากรูบรีคจะสะท้อนให้ครู ผู้ปกครองและผู้สนใจอื่นๆ ทราบเห็นว่า ผู้เรียนเรียนรู้อะไรบ้าง และทำอะไรได้มากน้อยเพียงใด ดังนั้นรูบรีคจึงมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้โดยสามารถทำให้เป้าหมายการแสดงผลของผู้เรียนมีความชัดเจน อันจะนำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์หรือสมรรถภาพที่สำคัญของมาตรฐานการศึกษาได้ (Merriam-Webster dictionary, online และ วัฒนาพร ระงับทุกข์. 2541)

มีผู้ให้ความหมายของรูบรีคไว้มากมาย สามารถสรุปได้ว่า รูบรีค (Rubrics) คือเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผู้เรียน ประกอบด้วยชุดของเกณฑ์หรือคำอธิบายที่มีความเฉพาะเจาะจงและมีความต่อเนื่องกัน สำหรับวิเคราะห์ผลงานหรือกระบวนการทำงานของผู้เรียน ซึ่งได้มาจากการพิจารณาอย่างรอบคอบของผู้สอนแล้วว่าอะไรคือสิ่งที่มุ่งหวังให้เกิดกับผู้เรียน โดยจะกำหนดคำอธิบาย/รายละเอียดของเกณฑ์ไว้อย่างชัดเจน (กำหนดจากคุณลักษณะของระดับคุณภาพสูงสุด) มีการจัดลำดับและให้คะแนนแบ่งออกเป็นระดับคุณภาพต่างๆ เพื่อใช้ระบุความแตกต่างของผลงานหรือประสิทธิภาพของงาน ทั้งในด้านการบวนการ (การประเมินจากการปฏิบัติ : Process) และผลผลิต (ผลงาน/ชิ้นงาน : Product) ของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครูและการเรียนรู้ของผู้เรียน (Merriam-Webster dictionary, online; Griffin, 2010; Brookhart, S.

M. 2013; McTighe, 2013; โชติกา ภาณีผล, 2559; รัตนารณ์ ทรงแฏวตุณกุล. 2559)

Brookhart, S. M. (2013) กล่าวว่า ยังมีความเข้าใจผิดกันอยู่มากเกี่ยวกับการนำวิธีการให้คะแนนแบบรูบริคไปใช้ แท้ที่จริงแล้วการให้คะแนนแบบรูบริคเหมาะสมกับการนำทักษะการปฏิบัติของผู้เรียนทั้งในด้านกระบวนการและผลผลิตไปเทียบกับคำอธิบายรายการของคุณลักษณะที่กำหนดขึ้น การให้คะแนนแบบรูบริคนั้นไม่ได้มุ่งเน้นเพื่อการตัดสิน รูบริคที่ทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพจะมีเกณฑ์การให้คะแนนที่เหมาะสมในแต่ละรายการพร้อมทั้งคำอธิบายเกี่ยวกับทักษะการปฏิบัติที่ชัดเจน ความมุ่งหมาย

ของการให้คะแนนแบบรูบริคไม่แตกต่างจากเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินอื่นๆ เพียงแต่ความมุ่งหมายหลักของการให้คะแนนแบบรูบริคมีไว้เพื่อการประเมินทักษะการปฏิบัติ บางทักษะการปฏิบัติ ผู้ประเมินจะการใช้การสังเกตกระบวนการทำงานของผู้เรียน (Process) อาทิ งานช่างที่ต้องใช้สว่านไฟฟ้าในการทำงานหรือการอภิปรายประเด็นปัญหาต่างๆ ในขณะที่บางทักษะการปฏิบัติ อาทิ การผลิตชิ้นงานหนังสือหรือการเขียนรายงานจะต้องสังเกตจากผลผลิต (Product) ซึ่งเป็นผลมาจากการทำงานของผู้เรียน จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นถึงตัวอย่างของทักษะการปฏิบัติที่ประเมินด้วยรูบริคได้

ตารางที่ 1 ตัวอย่างของทักษะการปฏิบัติที่ประเมินด้วยรูบริคได้

ประเภทของทักษะการปฏิบัติ	ตัวอย่าง
ด้านกระบวนการ	
1. ทักษะทางกายภาพ	1. การเล่นเครื่องดนตรี
2. การใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์	2. การม้วนหน้า (พลศึกษา)
3. การสื่อสารด้วยวาจา	3. การเตรียมสไลด์สำหรับกล้องจุลทรรศน์
4. กิจวัตรการทำงาน	4. การพูดในชั้นเรียน
	5. การอ่านออกเสียง
	6. การสนทนาในภาษาต่างประเทศ
	7. การทำงานอย่างอิสระ
ด้านผลผลิต	
1. การสร้าง/ประดิษฐ์วัตถุ	1. ชิ้นไม้สำหรับวางหนังสือ
2. การเขียนบทความ/รายงาน/รายงานการค้นคว้าประจำภาคเรียน (ภาคนิพนธ์)	2. ฉากที่ถูกเชื่อมด้วยโลหะ
	3. ผ้ายันเป็นอนผลิตด้วยมือ (handmade)
	4. ภาพวาดสีน้ำ
3. ผลผลิตทางวิชาการอื่นๆ ที่แสดงถึงเห็นถึงความเข้าใจในแนวคิด	5. รายงานการตรวจสอบห้องปฏิบัติการ
	6. รายงานการค้นคว้า
	7. การเขียนวิเคราะห์เกี่ยวกับผลกระทบจาก Marshall Plan
	8. แบบจำลองหรือแผนภาพโครงสร้างต่างๆ (อะตอม ดอกไม้ ระบบดาวเคราะห์ ฯลฯ)
	9. ผังมโนทัศน์

ทักษะการปฏิบัติจากตารางที่ 1 เป็นเพียงตัวอย่างที่ Brookhart ได้นำเสนอ ซึ่งไม่ใช่ทักษะปฏิบัติที่ผู้เรียนจะต้องแสดงออกตามราย

การนี้เท่านั้น เนื่องจากทักษะการปฏิบัติที่ผู้เรียนจะต้องปฏิบัตินั้นจะได้มาจากมาตรฐานระดับชาติ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป้าหมายของการจัด

การเรียนการสอนและจุดประสงค์การเรียนรู้ เมื่อผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังกลายมาเป็น ตัวบ่งชี้ทักษะการปฏิบัติ (ซึ่งหมายถึงสิ่งที่ ผู้เรียนแสดง ปฏิบัติ พูดหรือเขียน) เมื่อนั้นรูปรีด จะเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการประเมินทักษะการ ปฏิบัติดังกล่าว

ประเภทของการให้คะแนนแบบรูปรีด

เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปรีด แบ่ง ออกได้เป็น 3 ประเภท (Nitko, 1996; กมลวรรณ ดงธนกานนท์, 2557 และ โชติกา ภาณีผล. 2559) ดังนี้

ตารางที่ 2 ตัวอย่างแบบประเมินทักษะการเขียนแบบ Holistic rubrics

แบบประเมินทักษะการเขียน	
ระดับคะแนน	การปฏิบัติ
3 (ดี)	1. เขียนได้ตรงประเด็นตามที่กำหนดไว้ 2. มีการจัดระบบการเขียน เช่น มีคำนำ เนื้อหา และบทสรุปอย่างชัดเจน 3. ภาษาที่ใช้ เช่น ตัวสะกดและหลักเกณฑ์ทางภาษาถูกต้อง สมบูรณ์ ทำให้ ผู้อ่านเข้าใจง่าย 4. มีแนวคิดที่น่าสนใจ ใช้ภาษาสละสลวย
2 (ผ่าน)	1. เขียนได้ตรงประเด็นตามที่กำหนดไว้ และมีแนวคิด ที่น่าสนใจ 2. มีการจัดระบบการเขียน เช่น มีคำนำ เนื้อหา และบทสรุป 3. ใช้ศัพท์ที่เหมาะสม แต่ภาษาที่ใช้บางข้อความทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสน
1 (ต้องปรับปรุง)	1. เขียนไม่ตรงประเด็น และแนวคิดยังขาดความน่าสนใจ 2. การจัดระบบการเขียนไม่สอดคล้องกับรูปแบบที่กำหนด 3. ภาษาที่ใช้บางข้อความทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสน และศัพท์ที่ใช้บางคำ ยังไม่ถูกต้อง
0 (ไม่ผ่าน)	1. ไม่มีผลงาน

2. เกณฑ์การให้คะแนนแบบแยก องค์ประกอบ (Analytic scoring rubrics)

เป็นเกณฑ์การให้คะแนนที่แยกส่วนหรือ องค์ประกอบคุณลักษณะของผลงานหรือ กระบวนการ แล้วนำแต่ละส่วนหรือองค์ประกอบ

1. เกณฑ์การให้คะแนนแบบองค์รวม (Holistic scoring rubrics)

เป็นเกณฑ์การให้คะแนนผลงานหรือ กระบวนการที่ไม่ได้แยกส่วนหรือแยกองค์ ประกอบการให้คะแนน คือจะประเมินในภาพรวม ของผลงานหรือกระบวนการนั้น การให้คะแนน แบบ Holistic rubrics ใช้ได้ง่ายและใช้เพียงไม่กี่ ครั้งต่อผู้เรียน 1 คน จะเป็นการประเมินในภาพ รวมของคุณลักษณะในการปฏิบัติงาน โดยเกณฑ์การให้คะแนนประเภทนี้พิจารณา ลักษณะเด่นหรือลักษณะจำเป็นของสิ่งที่ประเมิน (ดังตัวอย่างตารางที่ 2)

ของคุณลักษณะมารวมกันเป็นคะแนนรวม ผู้ใช้เกณฑ์การให้คะแนนประเภทนี้จึงสามารถ พิจารณาคุณภาพของสิ่งที่ประเมินรายมิติหรือ รายด้านได้ ไม่ต้องพิจารณาลักษณะของสิ่งที่ ประเมินหลายๆ มิติ หรือหลายๆ ด้านไปพร้อม

กันในแต่ละระดับผลการประเมิน การให้คะแนนแบบ Analytic rubrics นี้ใช้บ่อยครั้งโดยจะประเมินแยกในแต่ละคุณลักษณะของงาน ซึ่งการประเมินแบบนี้จะมีประโยชน์เมื่อสนใจจะวินิจฉัยหรือช่วยเหลือผู้เรียนว่ามีความรู้ความเข้าใจในแต่ละส่วนหรือแต่ละคุณลักษณะของการ

ปฏิบัติงานนั้นๆ หรือไม่ เหมาะกับการประเมินความก้าวหน้าหรือกระบวนการ (Formative evaluation) ซึ่งจะมีส่วนให้ผู้สอนได้ช่วยเสริมสร้างหรือพัฒนาการเรียนรู้ในแต่ละคุณลักษณะของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น (ดังตัวอย่างตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ตัวอย่างแบบประเมินทักษะการเขียนแบบ Analytic rubrics (ปรับจากโชติกา ภาชีผล. 2559)

แบบประเมินทักษะการเขียน				
องค์ประกอบ	ระดับคุณภาพ		เกณฑ์	
1. ชื่อเรื่อง	ดี	(4 คะแนน)	น่าสนใจ ทันสมัย เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	
	ปานกลาง	(3 คะแนน)	น่าสนใจ สอดคล้องกับเนื้อหา แต่ไม่ทันสมัย	
	พอใช้	(2 คะแนน)	ทั่วๆ ไป ไม่น่าสนใจ ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา	
	ปรับปรุง	(1 คะแนน)	ไม่เกี่ยวข้องกับสาระที่เรียน	
2. เนื้อหา	ดี	(4 คะแนน)	ข้อมูลถูกต้อง สมบูรณ์ ตรงประเด็น	
	ปานกลาง	(3 คะแนน)	ข้อมูลถูกต้อง ตรงประเด็น แต่ขาดรายละเอียด	
	พอใช้	(2 คะแนน)	มีข้อมูลที่ผิดบ้าง และยังไม่สมบูรณ์	
	ปรับปรุง	(1 คะแนน)	ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่ถูกต้องและขาดหาย	
3. การลำดับ ใจความ	ดี	(4 คะแนน)	ใจความชัดเจน ลำดับเหตุการณ์สมเหตุสมผล	
	ปานกลาง	(3 คะแนน)	ใจความสับสนบ้าง แต่ยังสามารถเข้าใจได้ ขาดความสมเหตุสมผลไปบ้าง	
	พอใช้	(2 คะแนน)	ใจความไม่ชัดเจน ขาดความสมเหตุสมผล	
	ปรับปรุง	(1 คะแนน)	ไม่ต่อเนื่อง ขาดความสมเหตุสมผล	
4. หลัก เกณฑ์ทาง ภาษา	ดี	(4 คะแนน)	ประโยคสมบูรณ์ ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางภาษา สื่อความได้ชัดเจน	
	ปานกลาง	(3 คะแนน)	เขียนประโยคได้สมบูรณ์ แต่ผิดหลักเกณฑ์ทางภาษา สื่อความได้	
	พอใช้	(2 คะแนน)	เขียนประโยคสมบูรณ์บ้าง ไม่สมบูรณ์บ้าง ผิดหลักเกณฑ์ทางภาษาอย่างมาก สื่อความไม่ชัด	
	ปรับปรุง	(1 คะแนน)	เขียนประโยคผิดหลักเกณฑ์ทางภาษา สื่อความไม่ได้	

3. เกณฑ์การให้คะแนนแบบ Annotated Holistic Rubrics

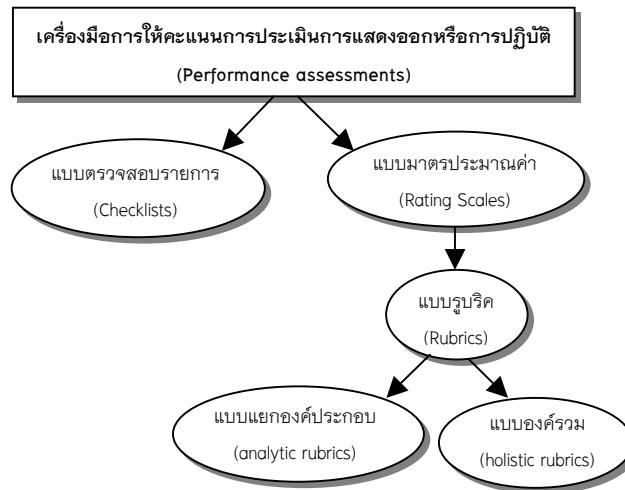
ผู้ประเมินจะประเมินแบบ Holistic rubrics ก่อนแล้วจึงแยกส่วนอีกบางคุณลักษณะที่เด่นๆ เพื่อใช้เป็นผลสะท้อนในบางคุณลักษณะของผู้เรียน แบบ Annotated rubrics นี้จะรวมข้อจำกัดของ holistic และ analytic ไว้ด้วยกัน เริ่ม

ด้วยการประเมินในภาพรวมของการปฏิบัติงานด้วย holistic แล้วผู้ประเมินเลือกประเมินอีกเพียงบางคุณลักษณะของงานแบบ analytic ซึ่งการประเมินเพียงบางคุณลักษณะนี้ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงคะแนนที่ประเมินแบบ Holistic ประโยชน์ก็คือมีความรวดเร็วในการประเมินและเป็นการให้ผู้ประเมินได้เลือกประเมินเฉพาะบาง

คุณลักษณะที่โดดเด่นเพียงไม่กี่องค์ประกอบเพื่อเป็นผลสะท้อน (Feedback) ให้แก่ผู้เรียน แต่ไม่มีประโยชน์ในการวินิจฉัยผู้เรียนว่าบกพร่องในคุณลักษณะใด เพราะหลายๆ คุณลักษณะไม่ถูกประเมิน

Mertler, Craig A. (2001) กล่าวว่า การประเมินแบบรูบรีคเป็นหนึ่งในวิธีการประเมินแบบการให้

คะแนนมาตรฐานประมาณค่า (Rating scales) ซึ่งตรงกันข้ามกับแบบตรวจสอบรายการ (Checklists) ซึ่งจะให้รายละเอียดในการประเมินที่เฉพาะเจาะจงกว่าเหมาะสำหรับประเมินการแสดงออกหรือการปฏิบัติ (Performance assessments) สรุปเป็นแผนภาพดังนี้ (Nitko, 2001 อ้างถึงใน Mertler, Craig A., 2001)

ภาพที่ 1 ประเภทของการให้คะแนนสำหรับประเมินการแสดงออกหรือการปฏิบัติ

(Mertler, Craig A., 2001) (Types of scoring instruments for performance assessments)

การให้คะแนนมาตรฐานประมาณค่า (rating scales) และแบบตรวจสอบรายการ (Checklists) กับการให้คะแนนแบบรูบรีคเป็นวิธีการประเมินที่แตกต่างกันแต่จัดอยู่ในตระกูลเดียวกัน ซึ่งความแตกต่างที่สำคัญยิ่งระหว่างการใช้คะแนนมาตรฐานประมาณค่าและแบบตรวจสอบรายการกับการให้คะแนนแบบรูบรีคนั้น อยู่ที่ว่าการให้คะแนนมาตรฐานประมาณค่าและแบบตรวจสอบรายการจะไม่มีกำหนดรายการคำอธิบายถึงคุณลักษณะของทักษะการปฏิบัติ ดังที่เห็นตัวอย่างการให้คะแนนแบบรูบรีค (ตารางที่ 2 และ 3) เนื่องจากรูบรีคจะถูกกำหนดโดย 2 ลักษณะ คือเกณฑ์การทำงานของผู้เรียน และ

คำอธิบายถึงคุณลักษณะของทักษะการปฏิบัติที่แบ่งออกเป็นระดับ โดยการให้คะแนนมาตรฐานประมาณค่าและแบบตรวจสอบรายการจะขาดส่วนใดส่วนหนึ่งจาก 2 ลักษณะที่กล่าวไป จึงไม่จัดว่าการให้คะแนนมาตรฐานประมาณค่าและแบบตรวจสอบรายการเป็นการให้คะแนนแบบรูบรีค (Brookhart, S. M., 2013)

ประโยชน์ของการนำวิธีการให้คะแนนแบบรูบรีคไปใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การประเมินศักยภาพของผู้เรียนโดยให้ลงมือปฏิบัตินั้น หรือการประเมินผลงานแต่ละชิ้นของผู้เรียนที่ได้ลงมือปฏิบัติมีความจำเป็นที่จะ

ต้องประเมินคุณภาพของงานอย่างเป็นปรนัย โดยการสร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปรีคเพื่อกำหนดแนวทางในการตัดสินอย่างยุติธรรม และปราศจากความลำเอียง การให้คะแนนแบบรูปรีคต้องมีความชัดเจนในเกณฑ์การให้คะแนน เพื่อให้ผู้ประเมินต่างคนกันสามารถใช้รูปรีคแบบเดียวกันประเมินชิ้นงานผู้เรียนชิ้นเดียวกันแล้ว ให้คะแนนได้ตรงกัน ระดับของความสอดคล้องในการให้คะแนนของผู้ประเมิน 2 คนที่ประเมินอย่างอิสระจากกันจะเรียกว่า ความเที่ยง (Reliability) ของการประเมิน การใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปรีคมีประโยชน์สำหรับผู้สอนและผู้เรียนหลายประการ (โชติกา ภาณุผล. 2559) ดังต่อไปนี้

1. รูปรีคเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมากทั้งในการเรียนการสอนและการประเมิน ช่วยปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานหรือการแสดงออกของผู้เรียน ในขณะเดียวกันก็ช่วยควบคุมการปฏิบัติด้วย โดยผู้สอนต้องกำหนดความต้องการหรือความคาดหวังในผลงานผู้เรียนอย่างชัดเจนและแสดงให้เห็นให้ผู้เรียนทราบว่าทำให้ถึงความคาดหวังนั้นได้อย่างไร ซึ่งมักปรากฏว่าคุณภาพของผลงานและการเรียนรู้ของผู้เรียนพัฒนาขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ข้อได้เปรียบอีกประการที่มักพบเสมอในเรื่องการใช้งานรูปรีค คือ การให้คำอธิบายที่ชัดเจนในเรื่องคุณภาพ เมื่อผู้เรียนมีข้อบกพร่องตามเกณฑ์ใด ผู้สอนจำเป็นต้องช่วยชี้แนะและบอกได้ว่าผู้สอนคาดหวังให้ผู้เรียนทำอะไร

2. รูปรีคช่วยลดเวลาผู้สอนในการประเมินงานของผู้เรียน ผลงานที่ผ่านการประเมินโดยเจ้าของผลงานเองและโดยกลุ่มซึ่งยึดเกณฑ์หรือรูปรีคเป็นหลักนั้น ทำให้ข้อบกพร่องมีน้อยมาก เมื่อมาถึงมือผู้สอน หากมีสิ่งใดต้องปรับปรุงบอกกล่าวกัน ผู้สอนก็เพียงแต่วางประเด็นนั้นในรูปรีค แทนที่จะต้องอธิบายกันยืดเยื้อ นอกจากนี้

รูปรีคยังช่วยให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนมากขึ้นเกี่ยวกับจุดเด่นและสิ่งที่ต้องปรับปรุง

3. รูปรีคช่วยให้ผู้เรียนตัดสินคุณภาพผลงานของตนเองและของคนอื่นๆ อย่างมีเหตุผล เมื่อใช้รูปรีคเป็นแนวทางการประเมิน ผู้เรียนจะสามารถชี้แนะและแก้ปัญหาเกี่ยวกับผลงานของตนเองและผู้อื่นได้อย่างตรงจุด การฝึกซ้ำๆ เกี่ยวกับการประเมินผลงานกลุ่มและผลงานของตนเอง ทำให้ผู้เรียนเพิ่มความรับผิดชอบ เกี่ยวกับผลงานของตนมากขึ้น

4. รูปรีคมีความยืดหยุ่น คือมีระดับคุณภาพตั้งแต่ดีเยี่ยมจนถึงต้องปรับปรุง ทำให้ผู้สอนนำไปใช้กับผู้เรียนที่ความสามารถได้ คือนำไปใช้กับผู้เรียนที่เรียนเก่งจนถึงผู้เรียนที่เรียนอ่อน โดยใช้เกณฑ์สะท้อนผลงานของเขา

5. รูปรีคใช้ง่ายและอธิบายง่าย ผู้เรียนจะรู้ชัดเจนว่าเขาเรียนรู้อะไรบ้าง ในปลายปีเขาก็จะประเมินได้อย่างถูกต้อง ผู้ปกครองก็เกิดความกระตือรือร้น และรู้ชัดเจนว่าลูกหลานจะต้องทำอย่างไรเพื่อให้ประสบความสำเร็จ

นอกจากนี้การให้คะแนนแบบรูปรีคมีข้อดีอยู่หลายประการ เช่น ผู้สอนสามารถเพิ่มคุณภาพการสอนได้โดยตรง โดยมีเป้าหมายจุดเน้นและความตั้งใจที่มีรายละเอียดเฉพาะเป็นตัวอย่างสำหรับผู้เรียนได้ ผู้เรียนมีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนตามความคาดหวังของผู้สอน ผู้เรียนใช้การให้คะแนนแบบรูปรีคเป็นเครื่องมือพัฒนาความสามารถของตน และผู้สอนสามารถนำรูปรีคไปใช้ซ้ำได้อีกในกิจกรรมอื่นๆ ได้อีกด้วย สอดคล้องกับ กมลวรรณ ดังชนกานนท์ (2557) ที่กล่าวว่า เกณฑ์การให้คะแนนแบบนี้มีลักษณะละเอียด เหมาะสำหรับการประเมินทักษะที่มีรายละเอียดค่อนข้างมากหรือซับซ้อน หรือประเมินทักษะของผู้รับการประเมินในช่วงอายุ

มากขึ้น ช่วยแก้ไขการประเมินทักษะซึ่งมีลักษณะค่อนข้างเป็นอัตนัย (Subjectivity) ได้ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเที่ยงที่เพิ่มขึ้นในการให้คะแนนในบริบทการประเมินในชั้นเรียน เกณฑ์การให้คะแนนยังช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนเข้าใจตรงกันว่าทักษะการปฏิบัติที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับหรือได้มาตรฐานเป็นอย่างไร เป็นการกระตุ้นการเรียนรู้และการกำกับตนเองของผู้เรียน ตลอดจนทำให้ผู้เรียนได้ทราบขอบเขตของสิ่งที่ผู้สอนจะประเมินทั้งการประเมินกระบวนการปฏิบัติงานและผลงานที่ได้จากทักษะการปฏิบัตินั้น ซึ่งเป็นการลดความวิตกกังวลของผู้เรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนั้นๆ ได้

กระบวนการในการพัฒนาเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปรีด

การสร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปรีดมีการสรุปเป็นขั้นตอนการออกแบบรูปรีดไว้ 7 ขั้นตอน (Andrade H. G., (1999); Brookhart, S. M., 1999; กมลวรรณ ดังชนกานนท์, 2557 และ โชติกา ภาสีผล, 2559) ดังนี้

ขั้นที่ 1 ตรวจสอบจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ต้องการใช้ในการทำงาน เป็นการจับคู่แนวทางการให้คะแนนกับจุดประสงค์และการชี้แนะตามความเป็นจริง

ขั้นที่ 2 ศึกษาและทำความเข้าใจทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับทักษะการปฏิบัติที่ต้องการประเมิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความหมายและองค์ประกอบของทักษะการปฏิบัติที่ต้องการวัดให้ชัดเจน โดยอธิบายคุณลักษณะที่ต้องสังเกตเป็นพิเศษซึ่งผู้สอนต้องการเห็น (และที่ไม่ต้องการเห็น) ผู้เรียนแสดงออกในผลผลิตกระบวนการหรือการปฏิบัติ นั่นคืออธิบายคุณลักษณะทักษะ หรือพฤติกรรมที่ผู้สอน

ต้องการเห็น รวมทั้งข้อผิดพลาดต่างๆ ไปที่ไม่ต้องการให้เกิด

ขั้นที่ 3 ผู้ประเมินต้องกำหนดว่าสิ่งที่สำคัญและจำเป็นต้องประเมินตามจุดประสงค์หรือผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้คืออะไร การประเมินทักษะการปฏิบัตินั้น เน้นที่กระบวนการปฏิบัติงานหรือผลการปฏิบัติงาน หรือทั้งกระบวนการปฏิบัติงานและผลการปฏิบัติงาน

ขั้นที่ 4 หาวิธีการต่างๆ ที่จะอธิบายลักษณะการปฏิบัติที่สูงกว่าระดับค่าเฉลี่ย ระดับค่าเฉลี่ย และต่ำกว่าระดับค่าเฉลี่ย สำหรับแต่ละคุณลักษณะที่สังเกตจากขั้นที่ 3

ขั้นที่ 5 การให้คะแนนรูปรีดแบบองค์รวมเขียนคำบรรยายลักษณะงานที่ดีและงานที่ไม่ดีโดยรวมทุกเกณฑ์เข้าด้วยกันเป็นข้อเดียว ส่วนรูปรีดแบบแยกองค์ประกอบเขียนคำบรรยายลักษณะงานที่ดีและงานที่ไม่ดี โดยแยกต่างหากแต่ละเกณฑ์

ขั้นที่ 6 การให้คะแนนรูปรีดแบบองค์รวมจะเขียนรายละเอียดการปฏิบัติที่อยู่ระหว่างกลางของระดับสูงกว่าค่าเฉลี่ย ระดับค่าเฉลี่ย และระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ย เพื่อให้รูปรีดสมบูรณ์ ส่วนรูปรีดแบบแยกองค์ประกอบ เขียนรายละเอียดสำหรับการปฏิบัติที่อยู่ระหว่างกลางของทุกเกณฑ์ จากนั้นจึงกำหนดระดับคะแนนหรือระดับคุณภาพของลักษณะการปฏิบัติหรือผลการปฏิบัติในแต่ละมิติหรือองค์ประกอบที่ประเมิน ซึ่งสามารถกำหนดระดับคะแนนในลักษณะเชิงปริมาณหรือคุณภาพก็ได้ ตัวอย่างเช่น ให้เชิงปริมาณอาจกำหนดเป็นระดับคะแนน 4 3 2 และ 1 ตามลำดับ ส่วนในเชิงคุณภาพอาจกำหนดเป็นระดับ ดีมาก ดี พอใช้ และปรับปรุงตามลำดับ โดยทั่วไปมักจะกำหนดให้จำนวน

ระดับคะแนนหรือระดับคุณภาพของลักษณะมี
จำนวน 4 ถึง 6 ระดับ

ขั้นที่ 7 รวบรวมตัวอย่างผลงานของผู้เรียน
ซึ่งเป็นตัวแทนของแต่ละระดับ ซึ่งจะช่วยให้การให้
คะแนนของผู้สอนในอนาคต (ระดับคุณภาพละ
3 ตัวอย่างขึ้นไป) ในบริบทของชั้นเรียนควร
นำร่างเกณฑ์การให้คะแนนที่พัฒนาขึ้นไป
พิจารณาร่วมกันกับผู้เรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อน
กลับเกี่ยวกับความเข้าใจของผู้เรียนที่มีต่อ
ร่างเกณฑ์การให้คะแนนที่พัฒนาขึ้น เนื่องจาก
ความเข้าใจของผู้เรียนเกี่ยวกับเกณฑ์การให้
คะแนนและสิ่งที่คุณเรียนจะได้รับการประเมินเป็น
สิ่งสำคัญในการนำเกณฑ์การให้คะแนนไปใช้
ขั้นตอนนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนด้วย เนื่อง
จากการพิจารณาเกณฑ์การให้คะแนนจะช่วยให้
ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์จุดเด่นและจุดด้อย
ของการปฏิบัติงานหรือผลงานในด้านทักษะการ
ปฏิบัติของตนเองได้ดียิ่งขึ้น

ขั้นที่ 8 ทบทวนรูปรีดที่ทำแล้ว โดยนำ
ข้อมูลย้อนกลับที่ได้จากผู้เรียนในขั้นที่ 5-7
ไปพิจารณาและปรับร่างเกณฑ์การให้คะแนน
ก่อนนำไปใช้จริง

ข้อควรคำนึงเกี่ยวกับการให้คะแนนแบบ รูปรีด

Dawn M. Zimmaro (2004) ได้นำเสนอไว้ดังนี้

1. ประเภทของการให้คะแนนแบบรูปรีด ที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการประเมินเป็นอย่างไร

1.1 กรณีการให้คะแนนแบบองค์รวม
(holistic rubrics) จะใช้เมื่อ

(1) ผู้ประเมินต้องการประเมินสิ่ง
ที่เป็นภาพรวมของความสำเร็จ

(2) ใช้ในการประเมินหรือกำหนด
คุณภาพจากสิ่งที่มองเพียงมิติเดียว (A single
Dimension)

1.2 กรณีการให้คะแนนแบบแยกองค์
ประกอบ (Analytic rubrics) จะใช้เมื่อ

(1) ผู้ประเมินต้องการเห็นถึง
ความสัมพันธ์ระหว่างจุดเด่นและจุดด้อยของสิ่ง
ที่ต้องการประเมิน

(2) ผู้ประเมินต้องการรายละเอียด
ที่แสดงถึงผลสะท้อนกลับ (Feedback)

(3) ผู้ประเมินต้องการประเมิน
ทักษะที่ซับซ้อน (Complicated skills) หรือทักษะ
การปฏิบัติ (Performance)

(4) ผู้ประเมินต้องการให้ผู้เรียน
ได้ประเมินตนเองเกี่ยวกับความเข้าใจหรือทักษะ
การปฏิบัติ

1.3 กรณีการให้คะแนนแบบทั่วไป
(General rubrics) จะใช้เมื่อ

(1) ผู้ประเมินต้องการประเมินถึง
การให้เหตุผล ทักษะต่างๆ และผลงาน/ผลผลิต

(2) ผู้เรียนแต่ละคนไม่ได้ทำงาน
แบบเดียวกันหรือได้รับงานที่มอบหมายแตกต่างกัน

(3) กรณีการให้คะแนนแบบ
เฉพาะงาน (Task specific rubrics) จะใช้เมื่อ

(4) ผู้ประเมินต้องการประเมิน
ด้านความรู้

(5) การให้คะแนนจากผลงาน
หรือชิ้นงานสำคัญที่ต้องการประเมินนั้นมี
ความสอดคล้องหรือคล้ายคลึงกันมาก

2. การนำเกณฑ์การให้คะแนนแบบ รูปรีดไปใช้ในการประเมิน

2.1 ถ้าผู้ประเมินกำลังจะนำการให้
คะแนนแบบรูปรีดไปใช้ ผู้ประเมินลองเปิดโอกาส
ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์และ

คำอธิบายระดับคุณภาพของงานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Performance standards) ของตนเอง

2.2 รูบรีคสามารถนำไปใช้ในการประเมิน เพื่อสรุปผลรวม (Summative) เพื่อการตัดสินผลการเรียน (Grading) และยังให้รายละเอียดที่สะท้อนกลับเพื่อปรับปรุงทักษะการปฏิบัติของผู้เรียนในการประเมินความก้าวหน้าหรือการประเมินผลย่อย (Formative) ด้วย

2.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนประเมินตนเองจากการให้คะแนนแบบรูบรีค ทั้งในการประเมินการเรียนรู้และทักษะปฏิบัติ

2.4 ให้ผู้เรียนได้กำหนดกระบวนการรูปแบบหรือวิธีการประเมินอย่างอิสระ

3. เมื่อต้องให้คะแนนแบบรูบรีคจากผู้ประเมินหลายคน

3.1 เพื่อให้การให้คะแนนแบบรูบรีคมีความหมายที่ถูกต้องและผลการประเมินมีความคงเส้นคงวานั้น การให้ผู้ประเมินหลายคนร่วมกันประเมินจึงควรผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีการให้คะแนนแบบรูบรีคที่เหมาะสม

3.2 หากใช้ผู้ประเมินที่มีความแตกต่างกัน ควรพิจารณาอย่างรอบคอบว่าผู้ประเมินแต่ละคนจะให้ระดับคะแนนที่มีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

3.3 ควรติดตามอย่างต่อเนื่องว่าผู้ประเมินแต่ละคนได้รับการฝึกอบรมทักษะการให้คะแนนแบบรูบรีคอย่างเพียงพอ ทั้งนี้อาจใช้การอภิปรายร่วมกันหรือการศึกษาจากกรณีตัวอย่างร่วมด้วย

นอกจากนี้ Mary J. Allen (2008) ยังได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมไว้ว่า บางครั้งผู้เรียนอาจกำหนดเกณฑ์หรือคำอธิบายถึงคุณลักษณะที่สูงเกินกว่ามาตรฐาน ผู้สอนอาจช่วยปรับให้

สอดคล้องกับความเป็นจริงและสามารถนำไปประเมินได้จริง ทั้งนี้ควรจัดให้ผู้เรียนได้ประเมินผลงานของตนเอง แล้วนำมาเปรียบเทียบผลการประเมินโดยผู้เรียนและผลการประเมินจากผู้สอน

สรุป

แนวคิดการให้คะแนนแบบรูบรีค (Scoring Rubrics) ถูกพัฒนาขึ้นจากความต้องการในการประเมินทักษะการปฏิบัติ (Performance Assessment) ทั้งการประเมินกระบวนการ (Process) การประเมินผลผลิต/ผลงาน (Products) หรือทั้งการประเมินกระบวนการและการประเมินผลผลิต/ผลงาน การให้คะแนนประเภทนี้เหมาะสำหรับการประเมินทักษะที่มีรายละเอียดค่อนข้างซับซ้อน ซึ่งผู้ประเมินสามารถสร้างหรือออกแบบเกณฑ์การให้คะแนนได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ การให้คะแนนแบบองค์รวม (Holistic scoring rubrics) และการให้คะแนนแบบแยกองค์ประกอบ (Analytic scoring Rubrics) ทั้งนี้ การให้คะแนนแบบรูบรีคช่วยให้ผู้สอนประเมินพฤติกรรมหรือทักษะการปฏิบัติของผู้เรียนได้อย่างรวดเร็ว เป็นธรรมและชัดเจน พร้อมทั้งยังให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับจุดเด่นและสิ่งที่ต้องปรับปรุงมากกว่าการให้คะแนนมาตราประมาณค่า (Rating Scales) และแบบตรวจสอบรายการ (Checklists) ตลอดจนเป็นการกระตุ้นการเรียนรู้และการกำกับตนเองของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมกำหนดเกณฑ์การประเมินและการให้คำอธิบายคุณลักษณะของพฤติกรรมหรือทักษะการปฏิบัติของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการประเมินจากสภาพจริง (Authentic assessment) ที่มุ่งเน้นให้ผู้สอนประเมินผู้เรียนจากการลงมือปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง พัฒนาดตนเองเต็มตามศักยภาพและดำรงตนอยู่ในโลกของ

ความเป็นจริง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงใน
ศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

กมลวรรณ ตังธนากานนท์. (2557). **การวัดและ**

ประเมินทักษะการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โชติกา ภาชีผล. (2559). **การวัดและประเมิน**

ผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัตนารณ ทรนภาวุฒิกุล. (2559). **เอกสาร**

ประกอบการสอนรายวิชา GSDT5105

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาชีพครู. คณะศึกษาศาสตร์.

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2541). **การจัดการเรียน**

การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.

(พิมพ์ครั้งที่ 1) บริษัท ดันอ้อ 1999 จำกัด.

วิจารณ์ พานิช. (2556). **การสร้างการเรียนรู้สู่**

ศตวรรษที่ 21. มูลนิธิสยามกัมมาจล

กรุงเทพฯ : ส.เจริญการพิมพ์

Barbara M. Moskal. (2000). **Practical**

Assessment, Research & Evaluation.

A peer-reviewed electronic journal.

Volume 7, Number 3, March, 2000.

Brookhart, S. M. (1999). **The Art and**

Science of Classroom Assessment:

The Missing Part of Pedagogy.

ASHEERIC Higher Education Report

(Vol. 27, No.1). Washington, DC: The

George Washington University, Graduate

School of Education and Human

Development.

Brookhart, S. M. (2013). **How to Create and**

Use Rubrics for Formative

Assessment and Grading. Alexandria,

VA: ASCD, 2013.

Griffin, Merilee. (2010). **What is a Rubric?**

Assessing Outcomes and Improving

Achievement: Tips and Tools for

Using Rubrics. Ed. Terrel L. Rhodes.

Washington, DC: Association of American

Colleges and Universities, 2010.

Nitko, A. J., & Nitko, A. J. (1996).

Educational assessment of students.

Englewood Cliffs, N.J: Merrill.

Mertler, Craig A. (2001). **Designing Scoring**

Rubrics for Your Classroom. Bowling

Green State University Bowling Green,

OH 43403

Mary J. Allen. (2008). **Developing and**

Using Rubrics for Assessing,

Grading, and Improving Student

Learning. SACS-COC Summer Institute.

Merriam-Webster dictionary (online :

<https://www.merriam-webster.com>).